

ARAŞTIRMA MAKALESİ

DİL BECERİLERİ EĞİTİMİ AÇISINDAN OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLİĞİ LİSANS PROGRAMI

Efecan Karagö^a

ÖZET

Okul öncesi, çocuğun örgün eğitime adım attığı dönem olması bakımından önemlidir. Türkçe eğitiminin öğrenme alanlarından olan dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin temeli sistemli bir şekilde okul öncesi dönemde atıldığı için okul öncesi öğretmenlerinin dört temel dil becerisini kazandırması açısından donanımlı olması gerekmektedir. Bu sebeple okul öncesi öğretmenliği lisans programı öğretmen adaylarını dil becerileri açısından yetkin hâle getirmelidir. Bu araştırmanın amacı okul öncesi öğretmenliği lisans programındaki ders içeriklerini dil becerileri eğitimi açısından incelemektir. Nitel olarak planlanan araştırmada doküman analizi yöntemine başvurulmuştur. 16 Mayıs 2018 tarihli okul öncesi öğretmenliği lisans programı araştırmanın inceleme nesnesini oluşturmaktadır. Verilere ulaşmak için içerik analizi yapılmıştır. Araştırmada, dil becerilerine atıf yapan ders içeriklerinin olduğunu göstermiştir. Ancak bu derslerin hiçbirinde dil becerilerinin okul öncesi çocuğuna öğretimiyle ilgili herhangi bir bilgi yoktur. Araştırmanın sonucunda okul öncesi öğretmenliği lisans programının dil becerilerinin eğitimi açısından öğretmen eğitimine katkı sunmadığı genel sonucuna ulaşılmıştır. Bulgu ve sonuçlardan hareketle okul öncesi öğretmenliği lisans programının dil becerileri eğitimini içerecek biçimde güncellenmesi önerilmiştir.

159

Anahtar Kelimeler: Dil becerileri, Okul öncesi dönem, Okul Öncesi Öğretmenliği, Türkçe eğitimi, Erken çocuklukta dil becerileri eğitimi

MAKALE HAKKINDA

Gönderim Tarihi: 12 Kasım 2018
Revize Tarihi: 16 Kasım 2018
Kabul Tarihi: 19 Kasım 2018

DOI: 10.31805/acjes.481703

^aSorumlu Yazar: **Efecan Karagö**, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Alaplı Meslek Yüksekokulu, Alaplı, Zonguldak/Türkiye, E-Posta: efecankaragol@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-0331-8009>

E-ISSN: 2602-3342
Copyright © ACJES

RESEARCH ARTICLE

EARLY CHILDHOOD EDUCATION PROGRAM IN TERMS OF LANGUAGE SKILLS EDUCATION

Efecan Karag l*

ABSTRACT

Pre-school is important in that it is the period in which the child steps into formal education. The language skills, which are one of the learning areas of Turkish education, are systematically laid out in pre-school period. For this reason, pre-school teachers need to be equipped to provide four basic language skills. For this purpose, early childhood education program should make the candidate of the undergraduate program proficient in terms of language skills. The aim of this study is to examine the content of the courses in early childhood education undergraduate program in terms of language skills. The document analysis method was applied in the qualitative research. The early childhood education undergraduate dated 16 May 2018 constitutes the study object of the research. Content analysis was performed to reach the data. The findings of the study showed that there are course contents that refer to language skills. However, none of these courses have any information about teaching language skills to preschool children. As a result of the study, it is concluded that the early childhood education undergraduate program does not contribute to teacher education in terms of the education of language skills. Based on the findings and conclusions, it has been suggested to update the early childhood education undergraduate to include the language skills training.

160

Keywords: Language skills, Pre-school period, Pre-school teaching, Turkish language teaching, Early childhood language skills training.

ARTICLE INFO

Received: 12 October 2018
Revised: 16 November 2018
Accepted: 19 November 2018

DOI: 10.31805/acjes.481703

*Correspondence Details: **Efecan Karag l**, Zonguldak Bülent Ecevit University, Alaplı Vocational High School, Alaplı, Zonguldak/Turkey,
E-Mail: efecankaragol@gmail.com
 <https://orcid.org/0000-0003-0331-8009>

E-ISSN: 2602-3342
Copyright   ACJES

Giriş

Okul öncesi, çocuğun örgün eğitime adım attığı dönem olması bakımından önemlidir. 3-6 yaş arası çocuğun dil becerilerine ilişkin ilk akademik eğitimle karşılaşması, bu dönemin önemli özelliklerindedir. Türkçe eğitiminin öğrenme alanlarından olan dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin temeli sistemli bir şekilde okul öncesi dönemde atıldığı için okul öncesi öğretmenlerinin dört temel dil becerisini kazandırması açısından donanımlı olması gerekmektedir. Bu sebeple okul öncesi öğretmenliği lisans programının öğretmen adaylarını dil becerileri açısından yetkin hâle getirmesi önem arz etmektedir.

Türkçe eğitiminin nihai amacı öğrencinin iletişim becerilerini geliştirmektir. Bu sebeple öğrencinin dört temel dil becerisinin geliştirilmesi gereklidir. 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar), (TDÖP-2018)'nin özel amaçlarında bu hususa çeşitli yönlerden vurgu yapılmıştır:

1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nda ifade edilen Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ve Temel İlkeleri doğrultusunda hazırlanan Türkçe Dersi Öğretim Programı ile öğrencilerin;

- Dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin geliştirilmesi,
- Türkçeyi, konuşma ve yazma kurallarına uygun olarak bilinçli, doğru ve özenli kullanmalarının sağlanması,
- Okuduğu, dinlediği/izlediğinden hareketle, söz varlığını zenginleştirerek dil zevki ve bilincine ulaşmalarının;
- Duygu, düşünce ve hayal dünyalarını geliştirmelerinin sağlanması,
- Okuma yazma sevgisi ve alışkanlığını kazanmalarının sağlanması,
- Duygu ve düşünceleri ile bir konudaki görüşlerini veya tezini sözlü ve yazılı olarak etkili ve anlaşılır biçimde ifade etmelerinin sağlanması,
- Bilgiyi araştırma, keşfetme, yorumlama ve zihinde yapılandırma becerilerinin geliştirilmesi,
- Basılı materyaller ile çoklu medya kaynaklarından bilgiye erişme, bilgiyi düzenleme, sorgulama, kullanma ve üretme becerilerinin geliştirilmesi,
- Okuduklarını anlayarak eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirmelerinin ve sorgulamalarının sağlanması,
- Millî, manevi, ahlaki, tarihî, kültürel, sosyal değerlere önem vermelerinin sağlanması, millî duygu ve düşüncelerinin güçlendirilmesi,
- Türk ve dünya kültür ve sanatına ait eserler aracılığıyla estetik ve sanatsal değerleri fark etmelerinin ve benimsemelerinin sağlanması amaçlanmıştır (MEB, 2018, s. 8).

TDÖP-2018'de belirtilen Türkçe dil becerileri öğretiminin hem özel amaçlarına hem de kazanımlarına daha iyi ulaşmak için öğrencinin ilkokula hazır hâle gelmesi önem arz etmektedir. Bu sebeple okul öncesi çocuğu, döneminin özellikleri dikkate alınarak dört temel dil becerisine göre de yetiştirilmiştir.

Okul öncesi dönem, çocuğun doğumdan 6 yaşına kadar olan dönemini kapsamaktadır. Yapılan araştırmalar nitelikli ve istenen davranışlara sahip bireyler yetiştirmede bu dönemin önemini ortaya koymuştur (Şıvgın, 2005, s. 30). Bu dönem erken çocukluk dönemi olarak da ifade edilir. Erken çocukluk döneminde çocuğun dil gelişimi hızlıdır. Bu dönemin dil gelişim özelliklerini Piaget şöyle

ortaya koymuştur:

1. Agulama süreci (0-12 ay)
2. Tek sözcük evresi (12-18 ay)
3. Telgrafik konuşma (18-24 ay)
4. İlk gramer süreci (24-60 ay) (Küçükkaragöz, 2004, s. 101).

Okul öncesi dönem çocuklarının çoğu, MEB bünyesindeki resmî kurumlara ilk gramer süreci (24-60 ay)'nde başlar ve devam eder. Bu dönem çocuğun söz varlığının 300 civarında olduğu ve bazı dil bilgisi yapılarını kullandığı dönemdir. İyi bir anaokulu eğitimi ile söz varlığı 2500 kelimeyi bulabilir, 5 yaşında ise duygu ve isteklerini karmaşık dil bilgisi yapılarıyla sunabilir (Karagöz, 2004, s. 102). Ailenin sosyo-ekonomik durumu, çevre, medya ve sosyal medya araçları, oyun ve akranlarla iletişim gibi faktörler bu dönem çocuğunun dil gelişimini etkiler. Ayrıca okul öncesi eğitim veren kurumlar da bir program dâhilinde çocuğun dil gelişimine önemli derecede katkı sağlar.

Okul öncesi eğitim veren kurumlar; kreşler, yuvalar, anaokulları, anasınıfları, kreş ve gündüz bakım evleridir (Topçu, 2012, s. 9). Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği'nin 4. maddesinde "okul öncesi eğitim kurumu", okul öncesi çağı çocuklarına eğitim veren resmî ve özel okul öncesi eğitim kurumu; "anaokulu", 36-72 ay arası çocukların eğitimi amacıyla açılan okul; "ana sınıfı: 60-72 ay arası çocukların eğitimi amacıyla örgün eğitim kurumları bünyesinde açılan sınıf" olarak tanımlanmıştır (MEB, 2009). Buradan hareketle sadece okul öncesi eğitim için açılan okullar 36-72 ay çocukları, bir ilkokulun bünyesinde açılan ana sınıfı ise 60-72 ay çocukları eğitime kabul etmektedir.

Anaokulu ve anasınıflarında dil becerilerine yönelik etkinlikler yapmak ve bu dil becerilerini geliştirmek, çocuğun ilkokul ve ortaokul dönemindeki Türkçe eğitimine yönelik akademik başarısı açısından oldukça önemlidir. Dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma becerileri açılardan okul öncesi dönem çocuğunun geliştirilmesi, okul öncesi dönem öğretmenlerinin yetkinliğiyle ilgili bir durumdur.

Okul öncesi dönem öğretmenleri, 37-66 ay arası çocuklara yönelik açılan örgün veya yaygın eğitim kurumlarında çalışan ve Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği'nin 6. maddesinde belirtilen amaçlara ulaşmakla yükümlü olan eğitimidir. Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği'nin 6. maddesine göre okul öncesi eğitimin amaçları şunlardır:

- a) Çocukların; Atatürk, vatan, millet, bayrak, aile ve insan sevgisini benimseyen, millî ve manevî değerlere bağlı, kendine güvenen, çevresiyle iyi iletişim kurabilen, dürüst, ilkeli, çağdaş düşünceli, hak ve sorumluluklarını bilen, saygılı ve kültürel çeşitlilik içinde hoşgörülü bireyler olarak yetiştirmelerine temel hazırlamak amacıyla çaba göstermek,
- b) Çocukların beden, zihin ve duygu gelişmesini ve iyi alışkanlıklar kazanmasını sağlamak,
- c) Çocukların Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamak,
- d) Çocuklara sevgi, saygı, iş birliği, sorumluluk, hoşgörü, yardımlaşma, dayanışma ve paylaşma gibi davranışları kazandırmak,
- e) Çocuklara hayal güçlerini, yaratıcı ve eleştirel düşünme becerilerini, iletişim kurma ve duygularını anlatabilme davranışlarını kazandırmak,
- f) Çocukları ilköğretime hazırlamaktır (MEB, 2009).

Yönetmeliğin a bendinde yer alan "iyi iletişim kurabilen", c bendinde açıkça ifade edilen "Türkçeyi doğru ve güzel konuşmak" ve e bendinde geçen "hayal güçlerini, yaratıcı ve eleştirel düşünme becerilerini, iletişim kurma ve duygularını anlatabilme davranışlarını kazandırmak" açıklamaları doğrudan Türkçe eğitimiyle ilgili bir durumdur. Bu amaçlara ulaşmanın okul öncesi öğretmenlerinin dil becerileri öğretime ilişkin lisans düzeyinde eğitim görmeleriyle mümkün olacağı aşikârdır. Bu sebeple okul

öncesi öğretmenliği lisans programlarının mahiyeti dil becerileri öğretimi de içermelidir.

1970'li yıllarda ilk öğretmen okulları 4 yıla çıkarılmış, 1973 yılında çıkarılan Millî Eğitim Temel Yasası ile tüm öğretmenlere yükseköğrenim görme zorunluluğu getirilmiş, dolayısıyla yuva ve anaokulu öğretmenlerinin de yükseköğretimden yetişmeleri yasayla kabul edilmiş ve 1980 yılında YÖK'ün kurulmasıyla birlikte, ülkedeki birçok üniversitede Okul Öncesi Eğitim Ana Bilim Dalları kurulmuştur (Poyraz ve Dere'den aktaran Şıvgın, 2005, s. 55). Yükseköğretim Kurulu (YÖK), 16 Mayıs 2018 tarihinde öğretmenlik lisans programlarını güncellemiştir. Güncellenen programlardan biri de okul öncesi öğretmenliği lisans programıdır. Bu program 2018-2019 öğretim yılında birinci sınıflardan itibaren yürürlüğe konulmuştur. 2018-2019 öğretim yılından önce öğretime başlayan öğrenciler yeni lisans programına göre değil mevcut programlarına göre eğitime devam etmektedirler.

“Okul öncesi”, “okul öncesi öğretmenliği lisans programı”, “dil”, “dil becerileri” ve “Türkçe” anahtar kelimeleriyle YÖK Tez Tarama, Google Akademik, DergiPark Akademik indekslerinde yapılan tarama sonucu dil becerileri eğitimi açısından okul öncesi öğretmenliği lisans programlarını değerlendiren bir araştırma tespit edilmemiştir. Bu araştırmanın amacı, okul öncesi öğretmenliği lisans programını dil becerileri eğitimi açısından incelemektir. Araştırmanın amacına yönelik ayrıntılı bilgilere ulaşmak için aşağıdaki alt problemler belirlenmiştir:

- 1.Okul öncesi öğretmenliği lisans programındaki derslerin genel olarak dağılımı nasıldır?
- 2.Okul öncesi öğretmenliği lisans programında dil ve dil becerilerine atf yapılan dersler nelerdir?
- 3.Okul öncesi öğretmenliği lisans programında Türkçe dil becerilerine atf yapılan derslerdeki dört temel dil becerisine (dinleme/izleme, konuşma, okuma, yazma) yönelik açıklamalar nelerdir?

MEB bünyesinde okul öncesi öğretmenliği lisans programı hazırlayıcılarına geri bildirim verme ve okul öncesi öğretmenlerine katkı sunma yönlerinden araştırmanın önemli olduğu düşünülmektedir. Araştırma 16 Mayıs 2018 tarihli okul öncesi öğretmenliği lisans programının ders içerikleriyle sınırlıdır.

Yöntem

Bu başlık altında araştırmanın modeli, inceleme nesnesi, araştırmadaki verilerin toplanması ve çözümlenmesine yönelik bilgilere yer verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Nitel araştırma olarak planlanan bu çalışmada doküman analizi yöntemine başvurulmuştur. Yıldırım (1999, s. 10)'ın belirttiği üzere “Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel bilgi toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırmadır.”

Nitel araştırmanın veri toplama yöntemleri görüşme, gözlem ve dokümanlardır. Bu araştırma, okul öncesi öğretmenliği lisans programını dil becerileri eğitimi açısından incelemeyi amaçladığından araştırmada doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Doküman analizi, çalışmada kullanılacak dokümanların elde edilip belirli bir sistem içerisinde inceleme işlemidir (Karasar, 2008; Yıldırım ve Şimşek, 2011).

İnceleme Nesnesi

16 Mayıs 2018 tarihinde YÖK tarafından yayımlanan okul öncesi öğretmenliği lisans programındaki ders içerikleri araştırmanın inceleme nesnesini oluşturmaktadır.

Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

Okul öncesi öğretmenliği lisans programındaki verilere ulaşmak için içerik analizi yapılmıştır. İçerik

analizi, bir veya birçok metnin içindeki sözcüklerin, kavramların, temaların, deyimlerin veya cümlelerin belirlenip sayıya dökülmesi için kullanılır (Kızıltepe, 2015, s. 253-254). Okul öncesi öğretmenliği lisans programında yer alan Türkçe dil becerilerine (dinleme/izleme, konuşma, yazma ve okuma) ilişkin kodlar tespit edilmiştir. Kodların belirlenmesinde alt problemlerden yararlanılmıştır. Araştırmanın verileri tablo yardımıyla sunulmuştur. Verilerin sıklık ve yüzdeleri elle hesaplanmıştır.

Bulgular

Okul öncesi öğretmenliği lisans programındaki derslere, bu derslerin içeriklerinde dil becerilerine atfı yapan bilgilere ve becerilerin öğretilmesine ilişkin ayrıntılarına aşağıda yer verilmiştir:

Okul Öncesi Öğretmenliği Lisans Programındaki Derslerin Genel Olarak Dağılımı

Bu alt başlıkta okul öncesi öğretmenliği lisans programındaki derslerin genel dağılımına ilişkin bilgilere yer verilmiştir:

Tablo 1. Okul Öncesi Öğretmenliği Lisans Programında Yer Alan Dersler

No	Ders Grubu		
	Meslek Bilgisi	Genel Kültür	Alan Eğitimi
1	Eğitime Giriş	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi 1	Erken Çocukluk Eğitimine Giriş
2	Eğitim Felsefesi	Yabancı Dil 1	Çocuk Sağlığı ve İlk Yardım
3	Eğitim Sosyolojisi	Türk Dili 1	Erken Çocukluk Döneminde Gelişim
4	Eğitim Psikolojisi	Bilişim Teknolojileri	Bebeklik Döneminde Gelişim ve Eğitim
5	Türk Eğitim Tarihi	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi 2	Seçmeli 1
6	Eğitimde Araştırma Yöntemleri	Yabancı Dil 2	Erken Çocuklukta Fen Eğitimi
7	Seçmeli 1	Türk Dili 2	Erken Çocuklukta Matematik Eğitimi
8	Öğretim Teknolojileri	Seçmeli 1	Okul Öncesi Eğitim Programları
9	Öğretim İlke ve Yöntemleri	Seçmeli 2	Seçmeli 2
10	Seçmeli 2	Topluma Hizmet Uygulamaları	Erken Çocuklukta Müzik Eğitimi
11	Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi	Seçmeli 3	Erken Çocuklukta Oyun Gelişimi ve Eğitimi
12	Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme	Seçmeli 4	Erken Çocukluk Eğitiminde Drama
13	Seçmeli 3	-	Seçmeli 3
14	Eğitimde Ahlak ve Etik	-	Erken Çocuklukta Sanat Eğitimi
15	Sınıf Yönetimi	-	Çocuğu Tanıma ve Değerlendirme
16	Seçmeli 4	-	Erken Çocuklukta Öğrenme Yaklaşımları
17	Öğretmenlik Uygulaması 1	-	Seçmeli 4
18	Okullarda Rehberlik	-	Erken Çocukluk Dönemi Çevre Eğitimi
19	Seçmeli 5	-	Çocuk Ruh Sağlığı
20	Öğretmenlik Uygulaması 2	-	Erken Çocukluk Dönemi Edebiyatı
21	Özel Eğitim ve Kaynaştırma	-	Seçmeli 5
22	Seçmeli 6	-	Karakter ve Değer Eğitimi

Tablo 1'de okul öncesi öğretmenliği lisans programındaki derslere yer verilmiştir. Dersler 3 grup altında toplanmıştır: meslek bilgisi, genel kültür ve alan eğitimi. Okul öncesi öğretmen adayları meslek bilgisine ilişkin 22, genel kültür bilgisine ilişkin 12 ve alan eğitimine yönelik 25 ders olmak üzere toplam 59 ders görmektedir.

Eğitime Giriş, Eğitim Felsefesi, Eğitim Sosyolojisi, Eğitim Psikolojisi, Türk Eğitim Tarihi, Eğitimde Araştırma Yöntemleri, Seçmeli 1, Öğretim Teknolojileri, Öğretim İlke ve Yöntemleri, Seçmeli 2, Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi, Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme, Seçmeli 3, Eğitimde Ahlâk ve Etik, Sınıf Yönetimi, Seçmeli 4, Öğretmenlik Uygulaması 1, Okullarda Rehberlik, Seçmeli 5, Öğretmenlik Uygulaması 2, Özel Eğitim ve Kaynaştırma ve Seçmeli 6 dersleri meslek bilgisi dersleri olarak yer almıştır. Meslek bilgisinin dâhilinde yer alan seçmeli dersler programda ayrıca belirlenmiştir: Açık ve Uzaktan Öğrenme, Çocuk Psikolojisi, Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu, Eğitim Hukuğu, Eğitim Antropolojisi, Eğitim Tarihi, Eğitimde Drama, Eğitimde Program Dışı Etkinlikler, Eğitimde Program Geliştirme, Eğitimde Proje Hazırlama, Eleştirel ve Analitik Düşünme, Kapsayıcı Eğitim, Karşılaştırmalı Eğitim, Mikro Öğretim, Müze Eğitimi, Okul Dışı Öğrenme Ortamları, Öğrenme Güçlüğü, Öğretimi Bireyselleştirme ve Uyarlama, Sürdürülebilir Kalkınma ve Eğitim, Yetişkin Eğitimi ve Hayat Boyu Öğrenme.

Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi 1, Yabancı Dil 1, Türk Dili 1, Bilişim Teknolojileri, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi 2, Yabancı Dil 2, Türk Dili 2, Seçmeli 1, Seçmeli 2, Toplum Hizmet Uygulamaları, Seçmeli 3 ve Seçmeli 4 dersleri genel kültür dersleri olarak okul öncesi öğretmenliği lisans programında tanımlanmıştır. Genel kültür dâhilindeki seçmeli dersler şunlardır: Bağımlılık ve Bağımlılıkla Mücadele, Beslenme ve Sağlık, Bilim Tarihi ve Felsefesi, Bilim ve Araştırma Etiği, Ekonomi ve Girişimcilik, Geleneksel Türk El Sanatları, İnsan Hakları ve Demokrasi Eğitimi, İnsan İlişkileri ve İletişim, Kariyer Planlama ve Geliştirme, Kültür ve Dil, Medya Okuryazarlığı, Mesleki İngilizce, Sanat ve Estetik, Türk Halk Oyunları, Türk İşaret Dili, Türk Kültür Coğrafyası, Türk Musikisi ve Türk Sanatı Tarihi.

Erken Çocukluk Eğitimine Giriş, Çocuk Sağlığı ve İlk Yardım, Erken Çocukluk Döneminde Gelişim, Bebeklik Döneminde Gelişim ve Eğitim, Seçmeli 1, Erken Çocuklukta Fen Eğitimi, Erken Çocuklukta Matematik Eğitimi, Okul Öncesi Eğitim Programları, Seçmeli 2, Erken Çocuklukta Müzik Eğitimi, Erken Çocuklukta Oyun Gelişimi ve Eğitimi, Erken Çocukluk Eğitiminde Drama, Seçmeli 3, Erken Çocuklukta Sanat Eğitimi, Çocuğu Tanıma ve Değerlendirme, Erken Çocuklukta Öğrenme Yaklaşımları, Seçmeli 4, Erken Çocukluk Dönemi Çevre Eğitimi, Çocuk Ruh Sağlığı, Erken Çocukluk Dönemi Edebiyatı, Seçmeli 5, Karakter ve Değer Eğitimi, Okula Uyum ve Erken Okuryazarlık Eğitimi, Seçmeli 6 ve Erken Çocukluk Eğitimi Politikaları okul öncesi öğretmenliği alan eğitimi dersleridir. Alan eğitimine ilişkin programda açıklanan seçmeli dersler şunlardır: Aile Eğitimi ve Katılımı, Çocuk ve Medya, Çocukta Davranış Yönetimi, Çocukta Hareket Gelişimi ve Eğitimi, Çocukta Sosyal Beceri Eğitimi, Erken Çocukluk Eğitiminde Geleneksel Çocuk Oyunları, Erken Çocuklukta Dil ve Kavram Gelişimi, Erken Çocuklukta Duyu Eğitimi, Erken Çocuklukta Ritim, Dans ve Orff Eğitimi, Erken Çocuklukta Yaratıcılık ve Yaratıcı Çocuk Etkinlikleri, Farklı Ülkelerde Erken Çocukluk Eğitimi, Hastanede Yatan Çocukların Eğitimi, Risk Altındaki Çocuklar ve Eğitimi, Sınıf İçi Öğrenmelerin Değerlendirilmesi ve Türk Kültüründe Aile ve Çocuk.

Okul Öncesi Öğretmenliği Lisans Programında Dil ve Dil Becerilerine Atıf Yapılan Dersler

Okul öncesi öğretmenliği lisans programındaki dil ve dil becerilerine yönelik atıflara aşağıda yer verilmiştir:

Tablo 2. Okul Öncesi Öğretmenliği Lisans Programında Dil ve Dil Becerilerine Atıf Yapılan Dersler

No	Dil Becerilerine Atıf Yapılan Dersler	Yarıyıl	Ders Grubu	Dil ve Dil Becerilerine Atıf
1	Yabancı Dil 1	1	Genel Kültür	Dinleme, konuşma, okuma ve yazma
2	Türk Dili 1	1	Genel Kültür	Yazma, konuşma
3	Yabancı Dil 2	2	Genel Kültür	Dinleme, konuşma, okuma ve yazma
4	Türk Dili 2	2	Genel Kültür	Yazma
5	Erken Çocukluk Döneminde Gelişim	2	Alan Eğitimi	Dil gelişimi

Tablo 2 (Devamı). *Okul Öncesi Öğretmenliği Lisans Programında Dil ve Dil Becerilerine Atf Yapılan Dersler*

6	Bebeklik Döneminde Gelişim ve Eğitim	2	Alan Eğitimi	Dil gelişimi
7	Çocuk Ruh Sağlığı	6	Alan Eğitimi	Konuşma
8	Erken Çocukluk Dönemi Edebiyatı	6	Alan Eğitimi	Okuma
9	Okula Uyum ve Erken Okuryazarlık Eğitimi	7	Alan Eğitimi	Okuma, yazma
10	Eğitimde Drama	-	Meslek Bilgisi Seçmeli Dersi	İletişim-etkileşim, Konuşma
11	Eleştirel ve Analitik Düşünme	-	Meslek Bilgisi Seçmeli Dersi	Okuma, dinleme ve yazma
12	Kapsayıcı Eğitim	-	Meslek Bilgisi Seçmeli Dersi	Etkili iletişim
13	Öğrenme Güçlüğü	-	Meslek Bilgisi Seçmeli Dersi	Okuma ve yazma
14	İnsan İlişkileri ve İletişim	-	Genel Kültür Seçmeli Dersi	İletişim becerileri
15	Kariyer Planlama ve Geliştirme	-	Genel Kültür Seçmeli Dersi	Konuşma, yazma
16	Kültür ve Dil	-	Genel Kültür Seçmeli Dersi	Genel olarak dil
17	Medya Okuryazarlığı	-	Genel Kültür Seçmeli Dersi	Okuma, yazma, dil kullanımı
18	Mesleki İngilizce	-	Genel Kültür Seçmeli Dersi	Dinleme, konuşma, okuma, yazma
19	Türk İşaret Dili	-	Genel Kültür Seçmeli Dersi	İşaret dili
20	Erken Çocuklukta Dil ve Kavram Gelişimi	-	Alan Eğitimi Seçmeli Dersi	Genel olarak dil gelişimi

Yukarıdaki tabloda dil ve dil becerilerine atf yapan okul öncesi öğretmenliği lisans programındaki derslere yer verilmiştir. Seçmeli dersler hariç olmak üzere 9 farklı derste dil ve dil becerilerine gönderme yapıldığı görülmektedir. Genel kültür grubundan Yabancı Dil 1-2 ile Türk Dili 1-2 derslerinde dil becerilerine gönderme yapılmıştır. Alan eğitimi grubundan ise Erken Çocukluk Döneminde Gelişim ile Bebeklik Döneminde Gelişim ve Eğitim derslerinde dil gelişimine, Çocuk Ruh Sağlığı, Erken Çocukluk Dönemi Edebiyatı ile Okula Uyum ve Erken Okuryazarlık Eğitimi derslerinde dil becerilerine gönderme yapılmıştır. Okul öncesi öğretmenliği lisans programında seçmeli dersler haricinde 43 ders olduğu düşünüldüğünde bu derslerin %20,93'ünde dil ve dil becerilerine atf yapıldığı anlaşılmaktadır.

11 seçmeli derste dil ve dil becerilerine değinildiği tespit edilmiştir. Meslek bilgisi seçmeli ders grubunda Eğitimde Drama, Eleştirel ve Analitik Düşünme, Kapsayıcı Eğitim ve Öğrenme Güçlüğü; genel kültür seçmeli ders grubunda İnsan İlişkileri ve İletişim, Kariyer Planlama ve Geliştirme, Kültür ve Dil, Medya Okuryazarlığı, Mesleki İngilizce ve Türk İşaret Dili; alan eğitimi seçmeli ders grubunda ise Erken Çocuklukta Dil ve Kavram Gelişimi dersleri vardır.

Okul Öncesi Öğretmenliği Lisans Programında Türkçe Dil Becerilerine Atf Yapılan Derslerdeki Dört Temel Dil Becerisi ve Bu Becerilerin Öğretimine Yönelik Açıklamalar

Okul öncesi öğretmenliği lisans programında Türkçe dil becerilerine atf yapılan derslerdeki dört

temel dil becerisi ve bu becerilerin öğretimine ilişkin açıklamalara aşağıda yer verilmiştir:

Tablo 3. Okul Öncesi Öğretmenliği Lisans Programında Türkçe Dil Becerilerine Atıf Yapılan Derslerdeki Dört Temel Dil Becerisi ve Bu Becerilerin Öğretimine Yönelik Ayrıntılar

No	Dersler	Ders Grubu	Dil Becerilerine İlişkin Ayrıntılar	Dil Becerilerinin Öğretimine İlişkin Bilgi
1	Türk Dili 1	Genel Kültür	Yazma (yazım ve noktalama, paragraf oluşturma, paragraf türleri, düşünceyi geliştirme yolları, metin yapısı, metinsellik özellikleri, metin yazma), Konuşma (sözlü anlatımın özellikleri)	
2	Türk Dili 2	Genel Kültür	Yazma (akademik yazma: akademik yazı, tanım, kavram ve terimlerden yararlanma, nesnel ve öznel anlatım, akademik yazı türleri, iddia, önerme yazma, bilimsel raporların biçimsel özellikleri, rapor yazmanın basamakları, açıklama, tartışma, metinler arası ilişki kurma, atıf yapma, başlık, özet, anahtar kelime yazma, bilimsel metinlerde etik ilkeler, akademik metin yazma uygulamaları)	
3	Çocuk Ruh Sağlığı	Alan Eğitimi	Konuşma (mutizm)	
4	Erken Çocukluk Dönemi Edebiyatı	Alan Eğitimi	Okuma (okuduğu-incelediği kitapların yaş gruplarına göre çocuklara uygunluğunun ve bunların çocukların hangi gelişimlerine katkı sağlayacağını belirlenmesine yönelik çalışmalar) Dinleme (destan, masal, şiir, öykü, roman, sayısmaca, tekerleme, bilmece) Konuşma (destan, masal, şiir, öykü, roman, sayısmaca, tekerleme, bilmece)	
5	Okula Uyum ve Erken Okuryazarlık Eğitimi	Alan Eğitimi	Okuma (okumaya hazırlık çalışmalarının önemi, temel kavramlar, okuma yazma yaklaşımları, okuma kazanımını etkileyen etmenler, okuma yazma becerilerinin gelişimi, erken okuryazarlık, okuma becerileri ve alt alanları; alfabe bilgisi (alfabe öncesi aşama, logografik düzeyi) Dinleme (telaffuz) Konuşma (fonolojik süreç becerileri, ses farkındalığı, ses hafızası, ses kullanımı, sözel dil becerileri ve sözcük bilgisi gelişimi) Yazma (yazmaya hazırlık, yazı farkındalığı)	
6	Eğitimde Drama	Meslek Bilgisi Seçmeli Dersi	Konuşma (rol oynama, doğaçlama)	
7	Eleştirel ve Analitik Düşünme	Meslek Bilgisi Seçmeli Dersi	Eleştirel ve analitik okuma; eleştirel ve analitik dinleme; eleştirel ve analitik yazma	
8	Öğrenme Güçlüğü	Meslek Bilgisi Seçmeli Dersi	Okuma ve yazma becerilerini destekleme	
9	Kariyer Planlama ve Geliştirme	Genel Kültür Seçmeli Dersi	Konuşma (iş görüşmesi ve hazırlığı, iş görüşmesinde soru tipleri, vücut dili ve bedensel işaretler) Yazma (CV hazırlama, kapak yazıları, tanıtım mektupları)	
10	Medya okuryazarlığı	Genel Kültür Seçmeli Dersi	Okuma ve yazma (bilgi okuryazarlığı)	

Tablo 3'te okul öncesi öğretmenliği lisans programında Türkçe dil becerilerine atıf yapılan derslerdeki dört temel dil becerisine yönelik ayrıntılara yer verilmiştir. 10 farklı derste Türkçe eğitiminin anlama ve anlatma becerilerini oluşturan dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazmaya yönelik açıklama vardır. Bu derslerin 2'si genel kültür, 3'ü alan eğitimi, 3'ü meslek bilgisi seçmeli dersi ve 2'si genel kültür seçmeli ders grubuna girmektedir. Seçmeli dersler hariç tutulduğunda 5 derste dil becerilerine

gönderme yapıldığı görülmektedir (%8,47).

Türk Dili 1 dersinde yazma ve konuşma becerileriyle ilgili bilgiler vardır. Yazma becerisi alanında, yazım ve noktalama, paragraf oluşturma, paragraf türleri, düşünceyi geliştirme yolları, metin yapısı, metinsellik özellikleri ve metin yazma açıklamalarına yer verilmiştir. Konuşma becerisiyle ilgili olarak sözlü anlatımın özelliklerine temas edilmiştir.

Türk Dili 2 dersinde, sadece yazma becerisiyle ilgili bilgiler yer almıştır. Akademik yazmaya yönelik akademik yazı, tanım, kavram ve terimlerden yararlanma, nesnel ve öznel anlatım, akademik yazı türleri, iddia, önerme yazma, bilimsel raporların biçimsel özellikleri, rapor yazmanın basamakları, açıklama, tartışma, metinler arası ilişki kurma, atıf yapma, başlık, özet, anahtar kelime yazma, bilimsel metinlerde etik ilkeler ve akademik metin yazma uygulamaları açıklamalarına yer verilmiştir.

Çocuk Ruh Sağlığı dersinde, konuşma becerisiyle ilgili olarak sadece mutizm bilgisine yer verilmiştir. Mutizm, işitme engeline bağlı olarak dil kullanamama durumudur (TÜBA Bilim Terimleri Sözlüğü, 2018).

Erken Çocukluk Dönemi edebiyatı dersinde okuma, dinleme ve konuşma becerilerine yönelik dolaylı olabilecek bilgiler vardır. Okuma becerisiyle ilgili olarak okuduğu-incelediği kitapların yaş gruplarına göre çocuklara uygunluğunun ve çocukların hangi gelişimlerine katkı sağlayacağını belirlenmesine yönelik çalışmalar açıklamasına yer verilmiştir. Destan, masal, şiir, öykü, roman, sayısmaca, tekerleme ve bilmece türlerine yer verilmesi, bu dersin içerik açıklamasında doğrudan geçmese de okul öncesi çocuğunun dinleme ve konuşma becerilerine gönderme yapmaktadır.

Okula Uyum ve Erken Okuryazarlık Eğitimi, dört temel dil becerisinin hepsine yönelik açıklama içermektedir. Okuma ve yazmayla ilgili olarak, okumaya hazırlık çalışmalarının önemi, temel kavramlar, okuma yazma yaklaşımları, okuma kazanımını etkileyen etmenler, okuma becerilerinin gelişimi, erken okuryazarlık, okuma becerileri ve alt alanları; alfabe bilgisi (alfabe öncesi aşama, logografik düzeyi), yazma becerilerinin gelişimi, yazmaya hazırlık ve yazı farkındalığı bilgilerine yer verilmiştir. Dinleme becerisine yönelik telaffuz, konuşma becerisine yönelik ise fonolojik süreç becerileri, ses farkındalığı, ses hafızası, ses kullanımı, sözel dil becerileri ve sözcük bilgisi gelişimi vurguları yapılmıştır.

Eğitimde Drama meslek bilgisi seçmeli dersinde konuşma becerisiyle ilgili olarak rol oynama ve doğaçlama bilgileri vardır.

Eleştirel ve Analitik Düşünme meslek bilgisi seçmeli dersinde okuma, dinleme ve yazma becerileriyle ilgili olarak eleştirel ve analitik okuma, eleştirel ve analitik dinleme ile eleştirel ve analitik yazma açıklamaları vardır.

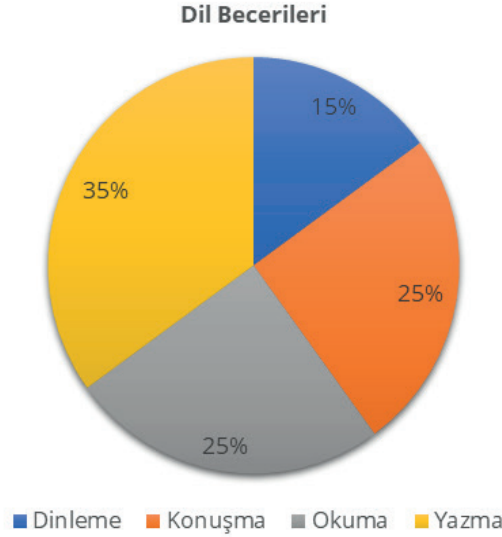
Öğrenme Güçlüğü meslek bilgisi seçmeli dersinde okuma ve yazma becerilerine ilişkin okuma ve yazma becerilerini destekleme vurgusu yapılmıştır.

Kariyer Planlama ve Geliştirme genel kültür seçmeli dersinde konuşma becerisine ilişkin iş görüşmesi, iş görüşmesi hazırlığı, iş görüşmesinde soru tipleri ile vücut dili ve bedensel işaretler açıklamaları mevcuttur. Yazma becerisiyle ilgili CV hazırlama, kapak yazıları ve tanıtım mektupları bilgileri vardır. Medya Okuryazarlığı genel kültür seçmeli dersinde okuma ve yazma becerisiyle ilgili bilgi okuryazarlığı vurgusu yapılmıştır.

Belirtilen 10 dersin hiçbirinde dört temel dil becerisinin öğretimine ilişkin herhangi bir bilgiye yer verilmemesi çarpıcı bir bulgu olarak dikkat çekmektedir.

İncelenen derslerin 5'inde dört temel dil becerisine yönelik ayrıntılı açıklamaya yer verilmiştir. Bu derslerin 2'si genel kültür (Türk Dili 1-2), 1'i alan eğitimi (Okula Uyum ve Erken Okuryazarlık Eğitimi), meslek bilgisi seçmeli dersi (Eleştirel ve Analitik Düşünme) ve genel kültür seçmeli dersi (Kariyer Planlama ve Geliştirme) kapsamındadır. Dil becerilerine yönelik en fazla bilginin alan eğitimi grubuna giren derslerde olmaması ayrıca dikkat çekmektedir.

Tablo 3'e farklı açıdan bakıldığında okul öncesi öğretmenlerinin lisans programlarında en fazla karşılaştıkları dil becerileri dağılımı da ortaya çıkmaktadır. Bu dağılıma Şekil 1'de yer verilmiştir.

Şekil 1. Okul Öncesi Öğretmenliği Lisans Programında Yer Alan Ders İçeriklerinde Dil Becerileri Dağılımı

Şekil 1'deki bilgilere göre okul öncesi öğretmen adayı lisans döneminde en fazla (7 sıklık) yazma becerisiyle karşılaşmaktadır. Yazma becerisini sırasıyla konuşma ve okuma (5 sıklık) ile dinleme (3 sıklık) takip etmektedir. Ancak yukarıda değinildiği gibi bu becerilerin öğretimine ilişkin herhangi bir bilgi, gönderme ve açıklama yoktur.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

16 Mayıs 2018 tarihli YÖK'ün yayımladığı okul öncesi öğretmenliği lisans programına göre okul öncesi adayı 43'ü zorunlu 16'sı seçmeli olmak üzere 59 ders ve 240 AKTS'yi tamamlayarak mezun olmak zorundadır. Bu dersler meslek bilgisi, genel kültür ve alan eğitimi olarak 3 gruba ayrılmaktadır. Lisans programında 20'si meslek bilgisi, 18'i genel kültür ve 15'i alan eğitimi olmak üzere seçmeli derslere yönelik 53 farklı ders seçeneği de sunulmuştur.

Araştırmada 20 farklı derste dil ve dil becerilerine atıf yapıldığı tespit edilmiştir. Doğrudan Türkçe dil becerilerine yönelik açıklamaya yer veren ders sayısı 10'dur. Ancak dört temel dil becerisine yer veren derslerin hiçbirinde bu becerilerin okul öncesi çocuğuna nasıl öğretilceğine ilişkin herhangi bir bilgi yoktur. Bu durum, okul öncesi öğretmenin sınıf içi uygulamalarında öğrencilerin dil becerilerini geliştirme hususunda eksikliğe yol açabilir. Erbil Kaya, Kimzan, Yalçın ve Avar (2017, s. 828)'in okul öncesi öğretmenlerinin oyun temelli öğrenme uygulamalarını gözlemledikleri araştırmada öğretmenlerin uygulama aşamasında desteklenmesi gereken yönlerinin olduğunu saptamışlardır. Ayrıca oyun temelli öğrenmeye yönelik lisans öncesi döneme uygulama çalışmalarına yer verilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. 21 Temmuz 2006 tarihli okul öncesi öğretmenliği lisans programında çocukta oyun gelişimi ile beden eğitimi ve oyun öğretimi dersleri olmasına rağmen Erbil Kaya, Kimzan, Yalçın ve Avar (2017), okul öncesi öğretmenlerinin oyun temelli öğrenme uygulamalarında eksiklik tespit etmişlerdir. Okul öncesi öğretmenliği lisans programlarında (Mart 1998, Temmuz 2006 ve Mayıs 2018) dil becerilerinin öğretimine yönelik herhangi bir dersin olmadığı göz önüne alındığında Türkçe eğitimi açısından ciddi bir problem olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. Ayrıca Hildebrand (1981), doğumdan itibaren çocukların dil gelişimlerinin hızlı bir gelişim sergilediğini, anlama, dinleme, okuma, konuşma ve yazmaya ilişkin bütün aşamaların ilk altı yıl içerisinde yer aldığını söylemektedir (Hildebrand'dan aktaran Tepetaş Cengiz, 2015, s. 1). Bu görüş, okul öncesi dil becerilerinin kazandırılmasına yönelik ders(ler)in önemini ayrıca ortaya koymaktadır.

Dört temel dil becerisinin öğretimi, doğrudan okul öncesi öğretmenliği lisans derslerinin alan eğitimi boyutuyla ilgilidir. Erken çocuklukta Fen Eğitimi, Erken Çocuklukta Matematik Eğitimi, Erken Çocuklukta Müzik Eğitimi, Erken Çocuklukta Oyun Gelişimi ve Eğitimi, Erken Çocuklukta Sanat Eğitimi

ve Erken Çocukluk Dönemi Çevre Eğitimi gibi doğrudan fen, matematik, müzik, oyun, sanat ve çevre eğitimine yönelik dersler içeren okul öncesi öğretmenliği lisans programında doğrudan dil becerileri eğitimi karşılayan (örneğin, Erken Çocuklukta Dil Becerileri Eğitimi) bir dersin olmaması düşündürücüdür. Lisans düzeyinde eğitimi verilmeyen becerilerin öğretmen adayları tarafından uygulanmasını beklemek doğru bir yaklaşım değildir. Nitekim Tepetaş Cengiz (2015, s. 126), okul öncesi öğretmenlerinin resimli öykü kitabı okuma etkinlikleri sırasında fonolojik beceriler boyutunda hiç etkinlik gerçekleştirmediklerini belirlemiştir. 48-60 aylık çocuklarının fonolojik becerilerinin okul öncesi öğretmenleri tarafından desteklenmediği ortaya konulmuştur. Tepetaş Cengiz (2015)'in bulgusuyla bu araştırmada yapılan tespitler, dil becerileri eğitimi açısından okul öncesi öğretmen adaylarının desteklenmeye muhtaç olduğu sonucunu ortaya koymaktadır. Bu durum, söz konusu eksikliğin giderilmemesi hâlinde kronikleşen bir probleme dönüşebileceği yorumunu haklı çıkarmaktadır.

Bektaş (2010), okul öncesi öğretmenlerinin Türkçe dil etkinliklerinde kullandıkları hikâye anlatım yöntemlerini incelemiştir. Öğretmenlerin hikâyeyi en çok drama yöntemiyle anlattığı, en az kullanılan yöntemin duvar afişleri kullanma olduğunu tespit etmiştir. 21 Temmuz 2016 tarihli okul öncesi öğretmenliği lisans programı incelendiğinde öğretmen adaylarının IV. yarıyıldan drama dersinden sorumlu oldukları görülmektedir. Buradan hareketle okul öncesi öğretmenlerinin lisans programlarında öğrendikleri yöntem ve teknikleri meslek hayatlarında kullandıkları sonucuna ulaşılabilir. Okul öncesi dönemde dönemin özelliklerine göre planlanmış dinleme yöntem ve teknikleri, konuşma yöntem ve teknikleri, okuma yöntem ve teknikleri ile yazma yöntem ve teknikleri gibi bilgileri içeren ders(ler)e yer verildiğinde okul öncesi öğrencilerinin daha zengin ders içerikleriyle karşılaşacağı yorumuna ulaşılabilir.

Ramazan ve Tunçeli (2016, s. 77), okul öncesi öğretmen adaylarının okul öncesi öğretmenliği lisans programı hakkındaki görüşlerine yönelik yaptıkları araştırmada, öğretmen adaylarının uygulamaya dayalı olan derslerde hem başarılı olduklarını hem de bu derslerin (drama, materyal geliştirme ve müzik eğitimi) okul öncesi öğretmenliği için yararlı (olmazsa olmaz) dersler olarak düşünüldüğünü belirlemişlerdir. Aynı şekilde okul öncesi çocuklarına yönelik dil becerileri eğitimi içeren uygulamalı ders(ler) de dil becerilerinin temelini küçük yaşlarda atılması adına okul öncesi öğretmenliği lisans programının olmazsa olmazıdır.

Dağlı ve Dağlıoğlu (2014, s. 324), okul öncesi öğretmenlerinin fen eğitimi uygulamalarına ilişkin yaptıkları araştırmada, öğretmenlerin almış oldukları fen eğitimi derslerinin fen eğitimi uygulamalarına birinci derecede kaynaklık ettiği sonucuna ulaşmışlardır. Okul öncesi öğretmenliği lisans programında dil becerileri eğitimine yönelik herhangi bir dersin olmaması, okul öncesi öğretmenlerinin bu becerileri nasıl öğreteceği sorusunu akla getirmektedir.

Araştırmada 16 Mayıs 2018 tarihli okul öncesi öğretmenliği lisans programının dil becerilerinin eğitimi açısından öğretmen eğitimine katkı sunmadığı genel sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın bulgu ve sonuçlarından hareketle aşağıdaki önerilere yer verilmiştir:

- Okul öncesi öğretmenliği lisans programı, dil becerileri eğitimi de içerecek biçimde güncellenmelidir.
- Erken Çocuklukta Dil Becerileri Eğitimi dersi; erken çocuklukta dinleme eğitimi, erken çocuklukta konuşma eğitimi, erken çocuklukta okuma eğitimi ve erken çocuklukta yazma eğitimi boyutlarıyla dönemin özelliklerine uygun içeriklerle lisans programına yerleştirilmelidir.
- Hâlihazırda görev yapan okul öncesi öğretmenleri dil becerileri eğitimi açısından nitelikli hizmet içi eğitime tabi tutulmalıdır.

Kaynakça

- Bektaş, H. (2010). *Okulöncesi öğretmenlerinin Türkçe dil etkinliklerinde kullandıkları hikâye anlatım yöntemlerinin incelenmesi: Karaman ili örneği* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Dağlı, H. ve Dağlıoğlu E. H. (2014). Okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin fen eğitimi uygulamaları ve uygulamalarında yaşadıkları problemlere ilişkin bir inceleme. İçinde *Yıldız International Conference on Educational Research and Social Sciences Proceedings Book* (s. 316-328). Ankara: Pegem Akademi.
- Erbil Kaya, Ö. M., Kimzan, İ., Yalçın, V. ve Avar, G. (2017). Okul öncesi öğretmeni adaylarının oyun temelli öğrenmeye bakış açıları ve uygulamaya yansımaları. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 27, 800-834.
- Karakaya, İ. (2012). Bilimsel araştırma yöntemleri. İçinde A. Tanrıoğen (Ed.) *Bilimsel araştırma yöntemleri* (s. 55-84). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Karasar, N. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kızıltepe, Z. (2015). İçerik analizi nedir? Nasıl oluşmuştur? İçinde F. N. Seggie ve Y. Bayyurt (Eds.) *Nitel araştırma yöntem, teknik, analiz ve yaklaşımları* (s. 253-266). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Küçükkaragöz, H. (2004). Bilişsel gelişim ve dil gelişimi. İçinde B. Yeşilyaprak (Ed.) *Gelişim ve öğrenme psikolojisi* (s. 78-109). Ankara: Pegem Akademi.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2018) Türkçe dersi öğretim programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar). 02.06.2018 tarihinde <http://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=222> adresinden erişildi.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2009). Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği. 30.11.2018 tarihinde http://www.kucukadimlar.com/content/ogretmen/yonetmelik_29_08_09_degisiklik_tum.pdf adresinden erişilmiştir.
- Ramazan, O. M. ve Tunçeli, İ. H. (2016). Okul öncesi öğretmen adaylarının okul öncesi öğretmenliği lisans programı (2006) hakkındaki görüşleri. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33, 67-79.
- Şıvgın, N. (2005). *Okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan eğitim programına ilişkin öğretmen görüşleri (Denizli ili örneği)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- Tepetaş Cengiz, G. Ş. (2015). *Okul öncesi öğretmenlerinin resimli öykü kitabı etkinlikleri ile çocukların dil gelişimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- TÜBA Bilim Terimleri Sözlüğü. (2018, 5 Kasım). Erişim adresi: <http://www.tubaterim.gov.tr/>
- Yıldırım, A. (1999), Nitel araştırma yöntemlerinin temel özellikleri ve eğitim araştırmalarındaki yeri ve önemi. *Eğitim ve Bilim*, 23, 7-17.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- Yükseköğretim Kurulu. (2018). Okul Öncesi Öğretmenliği Lisans Programı. 30 Ekim 2018 tarihinde http://www.yok.gov.tr/documents/10279/41805112/Okul_Oncesi_Ogretmenligi_Lisans_Programi.pdf adresinden erişildi.